

**Den norske kjøtt- og eggbransjes
retningslinje for
dyrevelferdsprogram kalkun
Versjon 3**

Anbefalt av Animalia AS sitt styre 12.10.2020

Anerkjent av Mattilsynet XX.XX.XX

Den norske kjøtt- og eggbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogram kalkun

Anbefalt av Animalia AS sitt styre 12.10.2020, anerkjent av Mattilsynet xx.xx.xx

Referanse til regelverket: Den norske kjøtt- og eggbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogram i kalkunproduksjonen er utarbeidet i samsvar med Forskrift 12. desember 2001 om hold av høns og kalkun. Dette er tredje versjon av retningslinjen. Første versjon av retningslinjen ble anbefalt av Animalia AS styret 02.09.2016 og anerkjent av Mattilsynet 17.11.2016. Versjon 2 av bransjeretningslinjen ble anbefalt av Animalia AS styret 22.05.2019 og anerkjent av Mattilsynet 09.10.2019.

1. Formål

Formålet med retningslinjen er å bidra til å sikre norske kalkuners velferd gjennom oppdrettet. Dette skal gjøres gjennom god produksjonsstyring, systematisk forebyggende helsearbeid, tredjeparts revisjon av regelverksetterlevelse og kontinuerlig kvalitetssikring av utstyr og rutiner i den enkelte driftsenhet.

2. Virkeområde

Retningslinjen gjelder for driftsenhet som oppdretter kalkun (arten *Meleagris gallopavo*) og leverer disse til slakterivirksomhet som har sluttet seg til denne retningslinjen.

3. Definisjoner

- *Slakterivirksomhet*
Fjølfselakteri definert ved EØS-virksomhetsnummer.
- *Driftsenhet*
En driftsenhet i jordbruket defineres som en virksomhet (bedrift) med jordbruksdrift. Hver driftsenhet skal ha identitetsmessig tilknytning til en bestemt landbrukseiendom, men driftsenheten skal omfatte alt som drives sammen, medregnet leid areal og uansett om arealet ligger i en eller flere kommuner. Driftsenheten i jordbruket er sammenfallende med tilskuddsenheten etter reglene for produksjonstilskudd.
- *Produksjonskontroll*
Elektronisk verktøy for registrering av produksjonsdata i kalkunproduksjonen, slik at driftsenheten holder orden på egne produksjonsresultater og samtidig får en rask og god tilbakemelding på egne produksjonsresultater sammenlignet med andre driftsenheters produksjonsresultater.

4. Ansvar og roller

Nortura SA og Kjøtt- og Fjørfebransjens landsforbund (KLF) er ansvarlige for utforming og oppfølging av retningslinjen. Ansvar utøves av partene gjennom Animalia AS sitt styre. Partene skal sikre tilgang til nødvendig kunnskap og kompetanse med tilstrekkelig kapasitet for faglig oppfølging og veiledning.

Retningslinjen er forpliktende for slakterivirksomheter som tilslutter seg skriftlig. For KLF skal medlemsbedrifter som ønsker å slutte seg til avtalen, undertegne KLFs tilslutningsavtale. Nortura SA og KLF skal innenfor sine organisasjoner utpeke revisorer til å revidere og føre stikkprøvebasert tilsyn med retningslinjene i sine tilsluttede slakterivirksomheter. Partene kan utelukke sine tilsluttede slakterivirksomheter ved vesentlige brudd på retningslinjen. Slakterivirksomheten kan med 6 måneders varsel skriftlig trekke sin tilslutning til retningslinjen ved å sende melding til Nortura SA eller KLF.

Ved Mattilsynets tilsyn hos tilsluttede slakterivirksomheter vil retningslinjen fungere som tilsynsreferanse på linje med andre elementer i slakterivirksomhetenes kvalitetssystem, og ved tilsyn med HACCP og produksjonshygiene i slakterivirksomheten.

Det er slakterivirksomheten som inkluderer og ekskluderer driftsenheten i dyrevelferdsprogram kalkun. Hvis det er påvist avvik med hensyn til KSL egenrevisjon eller KSL ekstern revisjon, skal avvikene være dokumentert lukket før inkludering i programmet kan skje. Inkludering i programmet er ikke tidsbegrenset. Eksklusjon fra programmet skjer etter kriteriene beskrevet i punkt 6.

4.1 Animalias plikter

Animalia skal på oppdrag av KLF og Nortura SA:

- a) være sekretariat for bransjeretningslinjen
- b) ha oppdatert liste over tilsluttede slakterivirksomheter på www.animalia.no
- c) være pådriver for samordnet og lik praktisering av retningslinjen
- d) utarbeide statistikk og publisere resultater
- e) drifte journalsystemet HelseFjørfe
- f) tilby opplæring av KSL-revisorer, veterinærer og operatører i slakteriene, herunder sertifisering av tråputeskårere
- g) gi veiledning til slakterivirksomheter, driftsenheter og bransje
- h) overvåke praktiseringen av retningslinjen og gjennomføre nødvendige oppdateringer
- i) oversende retningslinjen til Mattilsynet for anerkjennelse som nasjonal retningslinje
- j) holde Mattilsynet oppdatert om retningslinjens innhold, endringer og praktisering

4.2 Slakterivirksomhetenes plikter

Den enkelte slakterivirksomhet:

- a) skal gjøre retningslinjen til en fullverdig og integrert del av egne kvalitetssystemer

- b) skal oppfylle kravene i egne kvalitetssystemer og i offentlig regelverk
- c) kan til enhver tid revideres av henholdsvis Nortura SA eller KLF og plikter å legge til rette for slik revisjon
- d) skal gi driftsenhet som produserer kalkun et tilbud om medlemskap i egnet produksjonskontroll levert av eller godkjent av Nortura SA eller KLF og kontrollere at nødvendige produksjonsdata blir registrert
- e) skal sikre at det gjennomføres kalibrert tråputeskåring ved slakting, jfr retningslinjens pkt. 5, og løpende meddele driftsenheten resultatene av denne
- f) gjennom instruksjer til rugeri og driftsenhet, gi nødvendig informasjon og legge til rette for at driftsenhet kan produsere i samsvar med krav om tetthetsreduksjon jfr retningslinjens pkt. 5.
- g) skal varsle driftsenheten i god tid før overskridelse av frister for helseovervåkningsbesøk
- h) skal sikre innmelding av driftsenhet til KSL-revisjon slik at det ikke går mer enn tre år mellom hver revisjon
- i) skal sikre at driftsenhetene lukker avvik fra KSL-regelverket innen angitt frist
- j) kan inkludere og ekskludere driftsenhet fra dyrevelferdsprogrammet

4.3 Driftsenhetenes plikter

Den enkelte driftsenheten skal:

- a) være tilsluttet dyrevelferdsprogram kalkun dersom man ønsker å levere kalkun til slakterivirksomhet som har sluttet seg til denne retningslinjen.
- b) bidra med nødvendig dokumentasjon til Mattilsynet og slakterivirksomheten
- c) være medlem i og registrere nødvendige produksjonsdata i en produksjonskontroll levert av eller godkjent av Nortura SA eller KLF
- d) produsere i henhold til offentlig regelverk og KSL-standard for fjørfeproduksjon, dokumentert gjennom årlige elektroniske egenrevisjoner, og eksterne revisjoner hvert 3. år
- e) innarbeide denne retningslinjen i eget kvalitetssystem og sikre at nødvendige produksjonsdata som ikke registreres i produksjonskontrollen, registreres og rapporteres til slakterivirksomheten
- f) gjennomføre nødvendige tiltak for å tilfredsstillere dyrevelferden, herunder lukking av avvik påvist ved KSL-revisjon og oppfølging av anbefalinger fra veterinær
- g) inngå skriftlig avtale med veterinær om helse- og velferdsovervåking av besetningen. Veterinæren det inngås avtale med skal gjennomføre godkjent etterutdanningskurs i dyrevelferd minst hvert tredje år. Animalia kan gi dispensasjon fra kravet om at veterinæren har godkjent etterutdanningskurs dersom det ikke er tilgang på godkjent veterinær i praksisområdet. Avtalen skal omfatte at det skal tas kontakt med veterinæren ved tegn på sjukdom, klare produksjonsavvik, atferdsproblemer eller økt dødelighet og at

- veterinær utfører helseovervåkningsbesøk minst to ganger per år, journalført og dokumentert i HelseFjørfe
- h) melde fra til slakterivirksomhet og Mattilsynet ved forhold som kan gi betydelige negative effekter på dyras helse, velferd eller verdi som folkemat

5. Tråputeskåring

Tråputer skal skåres for alle flokker som slaktes. Ved kjønnsdelt oppføring av haner og høner regnes kjønnene som separate flokker selv om de holdes i samme dyrerom.

Personell som utfører tråputeskåring skal være sertifisert etter å ha gjennomgått og bestått kurs i tråputeskåring i regi av Animalia, og skal deretter delta i fastsatt program for opplæring og kalibrering for å opprettholde sertifiseringen.

Tråputeskåring innebærer at minst 100 føtter fra hver flokk bedømmes og klassifiseres i 4 ulike klasser:

Klasse 0: Uten anmerkning

Klasse 1: Lett skade

Klasse 2: Grov skade, mindre enn 50% av tråputens areal

Klasse 3: Grov skade, mer enn 50% av tråputens areal

Merk: Er det grov skade på mindre enn 50% av tråputen, men samtidig grov skade på en eller flere tær, skal tråputen klassifiseres i klasse 3.

Tråputeskår beregnes ved at antall Klasse 0-føtter multiplisert med 0 adderes med antall Klasse 1-føtter multiplisert med 1, og antall Klasse 2-føtter multiplisert med 2, og antall Klasse 3-føtter multiplisert med 3. Hver flokk får da en poengsum i intervallet 0-300. Dersom flere enn 100 føtter blir bedømt, skal skår omregnes til 100 føtter slik at alle føtter teller likt i den endelige poengsummen.

Tråputeskår skal rutinemessig meddeles driftsenheten for hver flokk. Ved tråputeskår over 120 poeng skal driftsenheten søke råd hos helseovervåkningsveterinær, slakterivirksomhet, ventilasjonsfirma og/eller annen rådgiver med relevant kompetanse. Målet skal være å finne sannsynlig årsak til høy tråputeskår, og gjennomføre tiltak for å hindre tilsvarende situasjon i neste innsett.

Standard dyretetthet er 4.8 innsatte daggamle kalkunkyllinger per m². Dersom snitt av alle slaktninger av høner fra samme innsett overstiger 150 poeng, utløses tetthetsreduksjon i påfølgende innsett slik:

	Skår (snitt av alle slaktninger av høner)	Konsekvens, belegg i påfølgende innsett (innsatte daggamle/m ²)
Tråputescore	150-179	4.6
Tråputescore	180-209	4.5

Tråputescore	210-239	4.4
Tråputescore	240<	4.3

6. Avviksbehandling

Generelt

Dersom slakterivirksomheten påviser vesentlige avvik fra offentlig regelverk, KSL-krav til kalkunproduksjonen eller denne retningslinjen og slike avvik ikke lukkes innen angitt frist, skal slakterivirksomheten anse driftsenheten for å stå utenfor dyrevelferdsprogrammet. Perioder med produksjonsopphold kan trekkes fra ved vurdering av overtredelse av tidsfrister.

a. KSL-revisjoner og lukking av avvik:

Elektronisk dokumentert egenrevisjon og ekstern revisjon på driftsenheten skal gjennomføres iht. programmet. Avvik påvist ved ekstern revisjon eller egenrevisjon skal lukkes innen angitt frist. Dersom revisjon ikke blir gjennomført i tide eller avvik ikke blir rettet innen fristen, er ikke driftsenheten å anse som tilsluttet programmet.

b. Veterinæravtaler og helseovervåkningsbesøk:

Dersom det ikke foreligger veterinæravtale eller de pålagte helseovervåkningsbesøk ikke har vært gjennomført, er ikke driftsenheten å anse som tilsluttet programmet.

c. Produksjonskontroll

Produsenten skal registrere alle relevante data i en produksjonskontroll gjennom alle innsett. Ved manglende deltakelse i produksjonskontroll eller ved manglende registrering, er ikke driftsenheten å anse som tilsluttet programmet.

7. Videreutvikling av dyrevelferdsprogrammet

Bransjen skal minst annethvert år gjennom erfaringsinnhenting og kunnskapsoppbygging vurdere utvidelse av Dyrevelferdsprogram kalkun.

8. Klageadgang

Driftsenhetens klageadgang er regulert i leveranseavtalen med slakterivirksomhet.

For klager på vedtak som fattes av Mattilsynet gjelder Forvaltningsloven.

9. Gyldighet

Den norske kjøtt- og eggbransjes retningslinje for dyrevelferdsprogram kalkun ble underskrevet av Nortura 2.9.2016 og Kjøtt- og Fjørfebransjens Landsforbund 1.9.2016.

Denne retningslinjen ble første gang anerkjent av Mattilsynet som "Nasjonal retningslinje" iht. Forskrift 12. desember 2001 om hold av høns og kalkun 17.11.2016. Versjon 2 av bransjeretningslinjen ble anbefalt av Animalia AS styret 22.05.2019 og anerkjent av Mattilsynet 09.10.2019. Versjon 3 av bransjeretningslinjen ble anbefalt av Animalia AS styret 12.10.2020 og anerkjent av Mattilsynet DATO.